

BIOBRAND

BRANDFOLKS EKSPONERING VED BRANDSLUKNING OG BIOMARKØRER FOR RISIKO FOR KRÆFT OG HJERTEKARSYGDOM

Anne Thoustrup Saber, Maria Helena Guerra Andersen, Per Axel Clausen, Julie Elbæk Pedersen, Steffen Loft, Niels Ebbehøj, Anne Helene Garde, Åse Marie Hansen, Peter Bøgh Pedersen, Ismo Kalevi Koponen, Eva-Carina Nørskov, Peter Møller og Ulla Vogel

Bispebjerg
Hospital

KØBENHAVNS
UNIVERSITET

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Artikelseerie om brandmænds risiko for udsættelse for kræftfremkaldende stoffer

AVISEN DK

HELTE HAR OGSÅ KRAV PÅ SIKKERHED

Hele sag på sikkerhed

Danske brandmænd har svært ved at få deres jobbet, men ingen af dem har været ramt af kræft. Brandmænd køber beskyttelsesudrustning, men afsløringer af helseproblemer er sjældne.

Onsdag 19 dec. 2012

Beskæftigelsesministeren bad den 30. november 2012 Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen om at redegøre for om

- Arbejdstilsynet havde været utilfreds med den måde, som arbejdstilsynet havde håndteret sagen på
- Arbejdsskadestyrelsen havde ikke haft tilgængelige viden om mulige årsager til kræft hos brandmænd

Efterfølgende er der kommet flere rapporter om kræft hos brandmænd. Beskæftigelsesministeren fra 2011, Niels Annen, har oplyst til Beskæftigelsesudvalg

Beskæftigelsesministeren besluttede at iværksætte en række initiativer som opfølgning:

- AMFF afsatte midler til to projekter i 2014
  - Registerstudie (EPIBRAND)
  - Biomoneringsstudie (BIOBRAND)

EPIBRAND og BIOBRAND

EPIBRAND

- Epidemiologisk studie
- Viden om mulig statistisk sammenhæng mellem ansættelse som brandmand og risiko for kræft og hjertekarsygdom
- Afspejler effekter af allerede skete udsættelser

BIOBRAND

- Biomonitoringsstudie
- Viden om hvorvidt den **nuværende** brug af værnemidler beskytter mod helbredsskadelige påvirkninger
- Undersøger biomarkører for øget kræftrisiko og for påvirkning af hjertekarsystemet

Referencegruppe

- Beredskabsstyrelsen
- Hovedstadens Beredskab
- Falck
- Beredskab Øst
- Østsjællandss Beredskab
- Arbejdstilsynet
- Chaufførernes fagforening
- BAU Transport og Engros
- Brandfolkenes Cancerforening BFC
- Brandfolkenes Organisation
- FOA
- 3F
- Landsklubben for Deltidsansatte Brandfolk
- Det Offentlige Beredskabs Landsforbund

Formål

Biomonitoreringsstudie

Brandslukning under brug
af beskyttelsesudstyr

Skadelig eksponering?

Risiko for kræft og
hjerte-karsygdom?

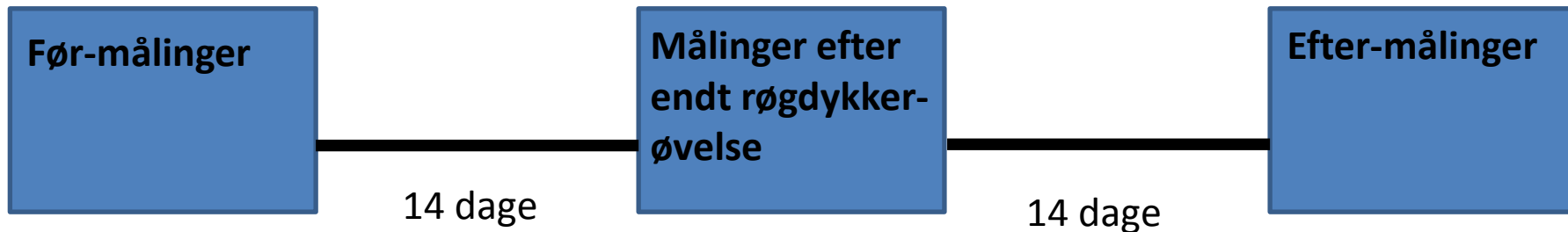
Studiedesign

- Vi har undersøgt helbredsrisikoen ved brandslukning på 2 måder:
  - 53 unge værnepligtige (ikke-rygere) under uddannelse til røgdykkere ved Beredskabsstyrelsen.
  - 22 brandmænd på tre udvalgte vagter, hvor vi har fulgt med på udrykning med et brandvæsen ved Hovedstadens Beredskab

Foto: Chris Campbell, DAS BÜRO

Design for målinger ved røgdykker-øvelserne ved Beredskabsstyrelsen

Spørgeskema

**Vi målte i alt på 4 hold
(7-17 deltagere pr hold)**

**Eksponering for
tjærestoffer og partikler**

Markører for

- kræftisiko
- lungepåvirkning
- hjertekareffekter

Design for målinger ved brandstation ved Hovedstadens Beredskab

Før-målinger
Kl. 8.00-9.00

Målinger i
slutningen af
vagten
kl. 7.00-8.00

24 timers
vagt

Lungefunktion:

Eksposering:

- Sod på huden
- Partikler i masken
- Partikler ved branden

Blodprøver:

Markører for risiko for hjertekarsygdom (inflammation, akutfaserespons) og kræft (DNA skade)

Urinprøver:

Markør for eksposering (Hydroxy-pyren)

Hvad har vi fundet ud af?

- Udsættelse for partikler og tjærestoffer
- Biomarkør for risiko for kræft
- Biomarkør for risiko for hjertekarsygdom
- Lungefunktion
- Hvilken effekt har det, der afbrændes, på biomarkørerne

Hvad har vi fundet ud af?

- **Udsættelse for partikler og tjærestoffer**
- Biomarkør for risiko for kræft
- Biomarkør for risiko for hjertekarsygdom
- Lungefunktion
- Hvilken effekt har det, der afbrændes, på biomarkørerne

Udsættelse for partikler og tjærestoffer

1. Partikler i indåndingszonen
2. Tjærestoffer på huden
3. Tjærestoffer i urinen (mål for hvor meget der er optaget over hud/ved indånding)

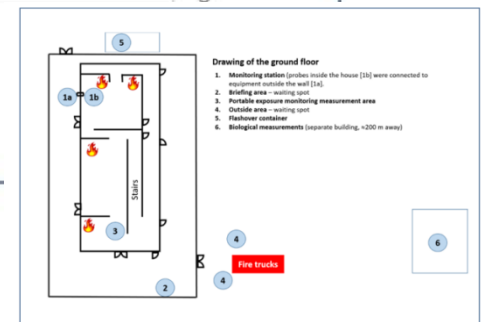
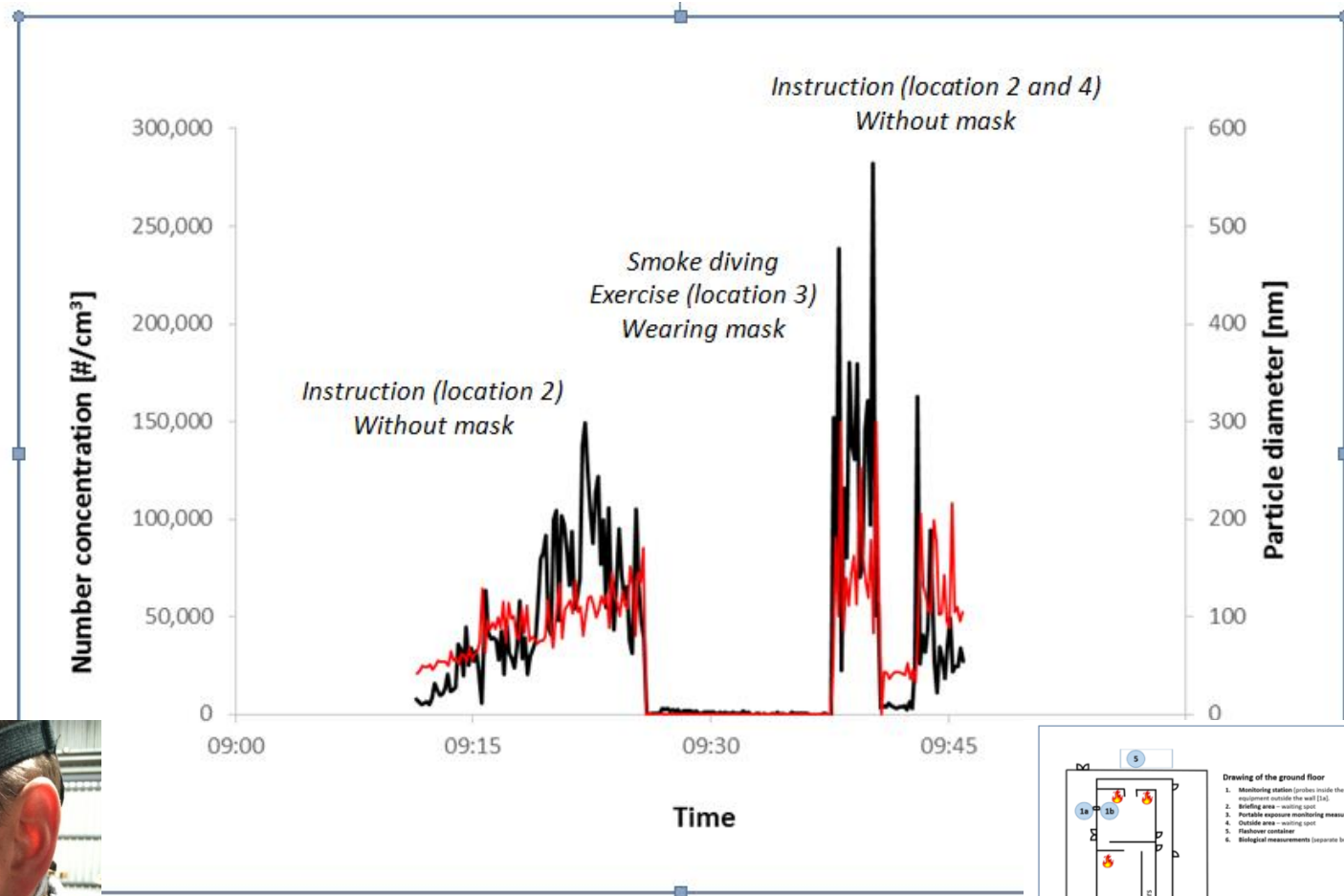

DiSCmini i maske til måling af partikeleksponering

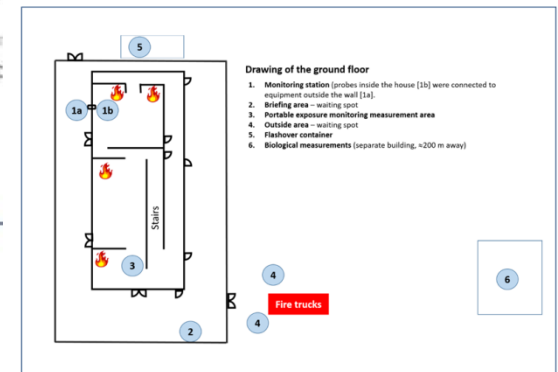
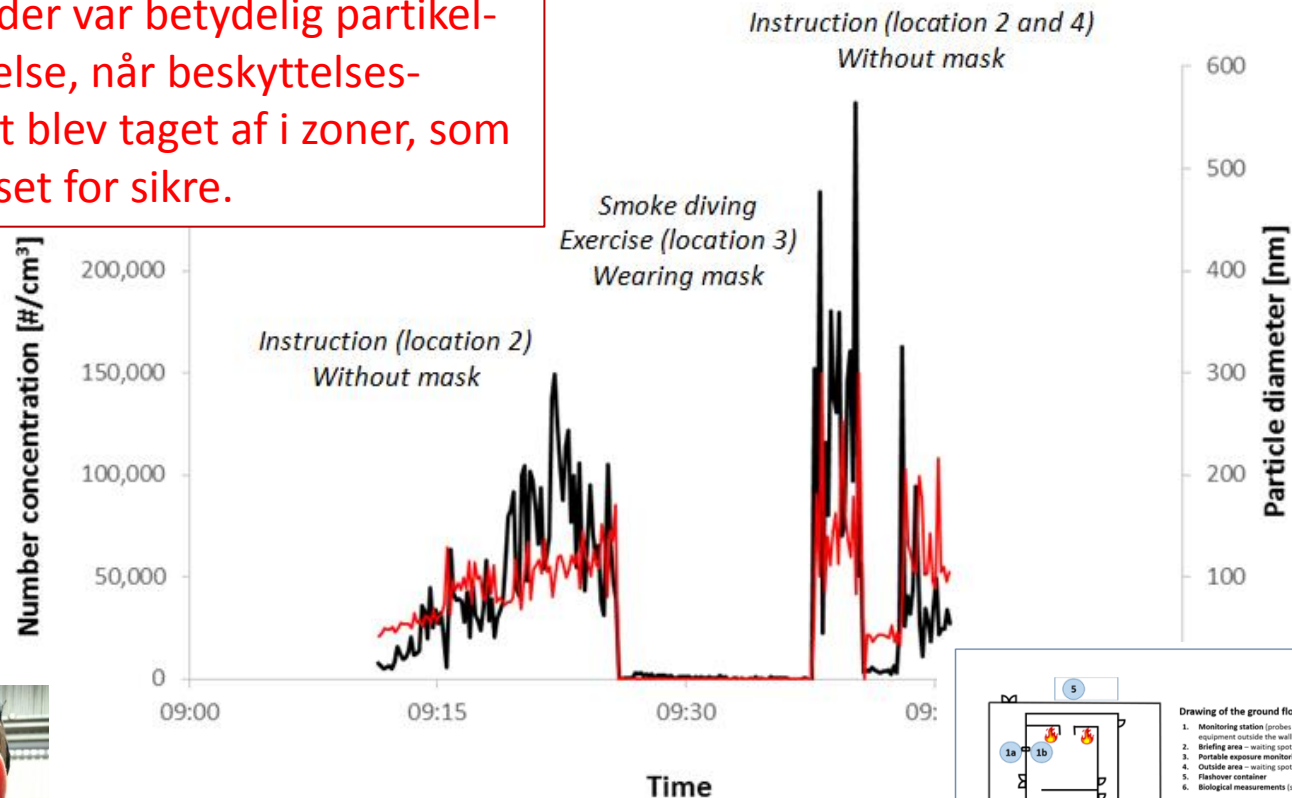
Foto:
Peter
Bøgh
Pedersen

Røgdykkerudstyret beskyttede effektivt mod indånding af partikler

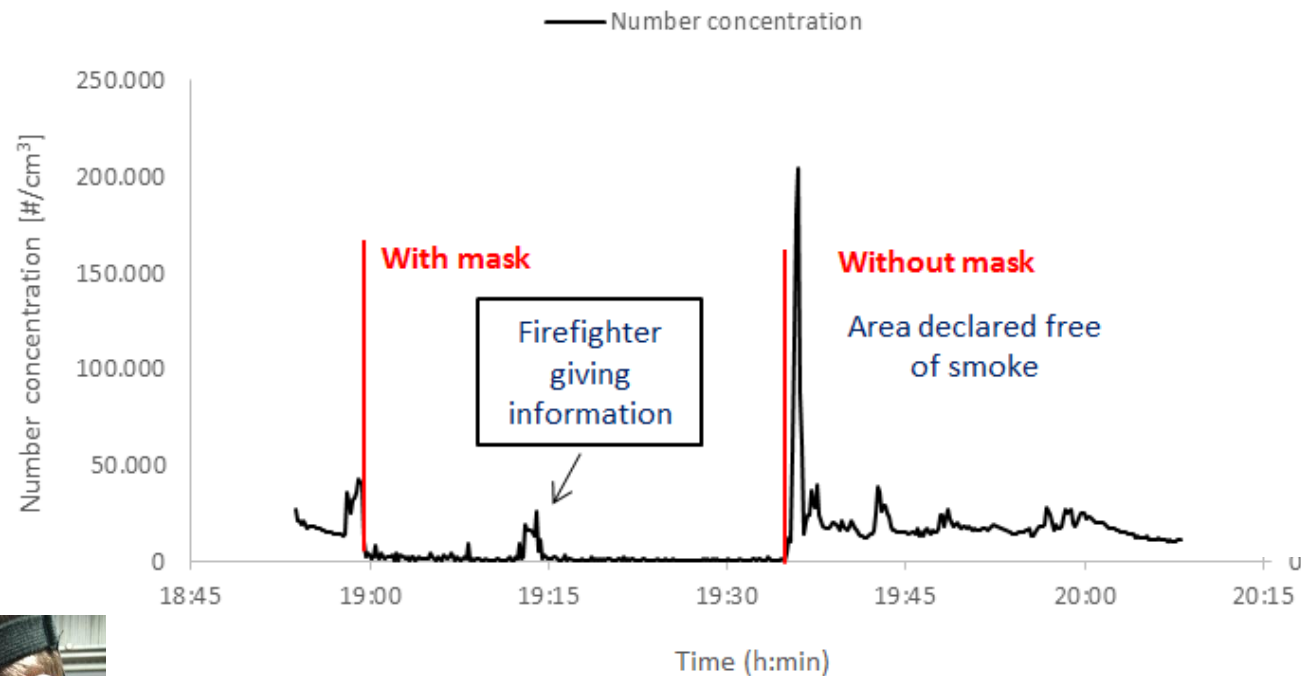
Røgdykkerudstyret beskyttede effektivt mod indånding af partikler

... men der var betydelig partikeludsættelse, når beskyttelsesudstyret blev taget af i zoner, som blev anset for sikre.

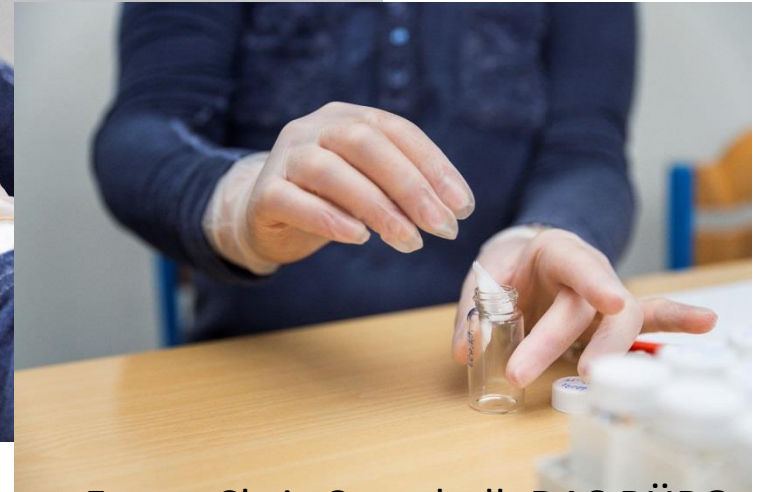

Partikelmålinger ved slukning af brand i en restaurant– med og uden maske

A: DiSCmini on Firefighter (with and without mask)

Aftørring af huden og analyse af tjærestoffer

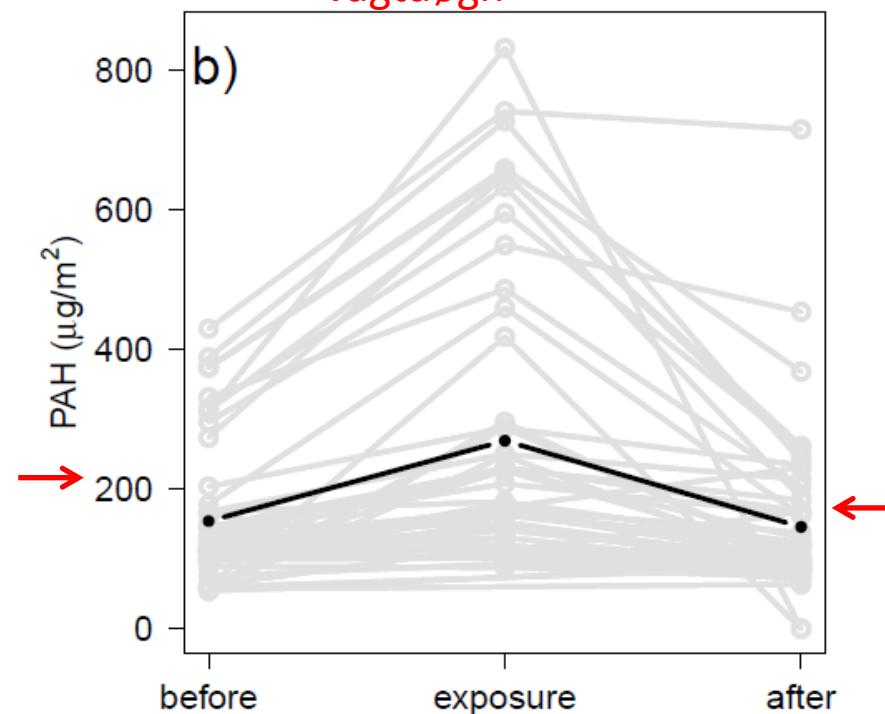
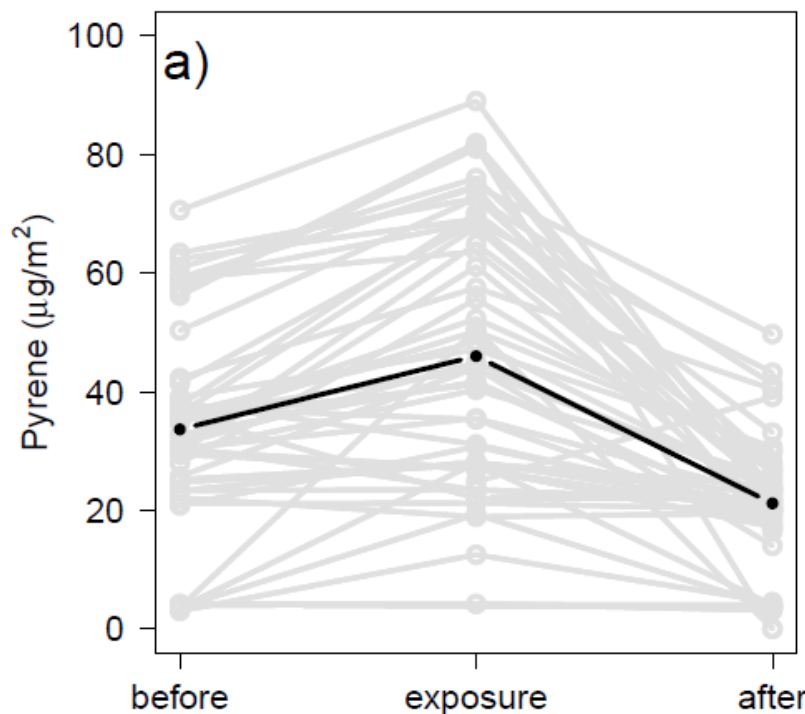

Fotos: Chris Campbell, DAS BÜRO

Deltagelse i røgdykkerkurset medførte øget udsættelse for tjærestoffer på huden

Brandmændene havde samme niveau af tjærestoffer på huden før og efter vagtdøgn

Statistisk signifikant forhøjelse ved deltagelse i røgdykningskursus sammenlignet med 14 dage før og efter

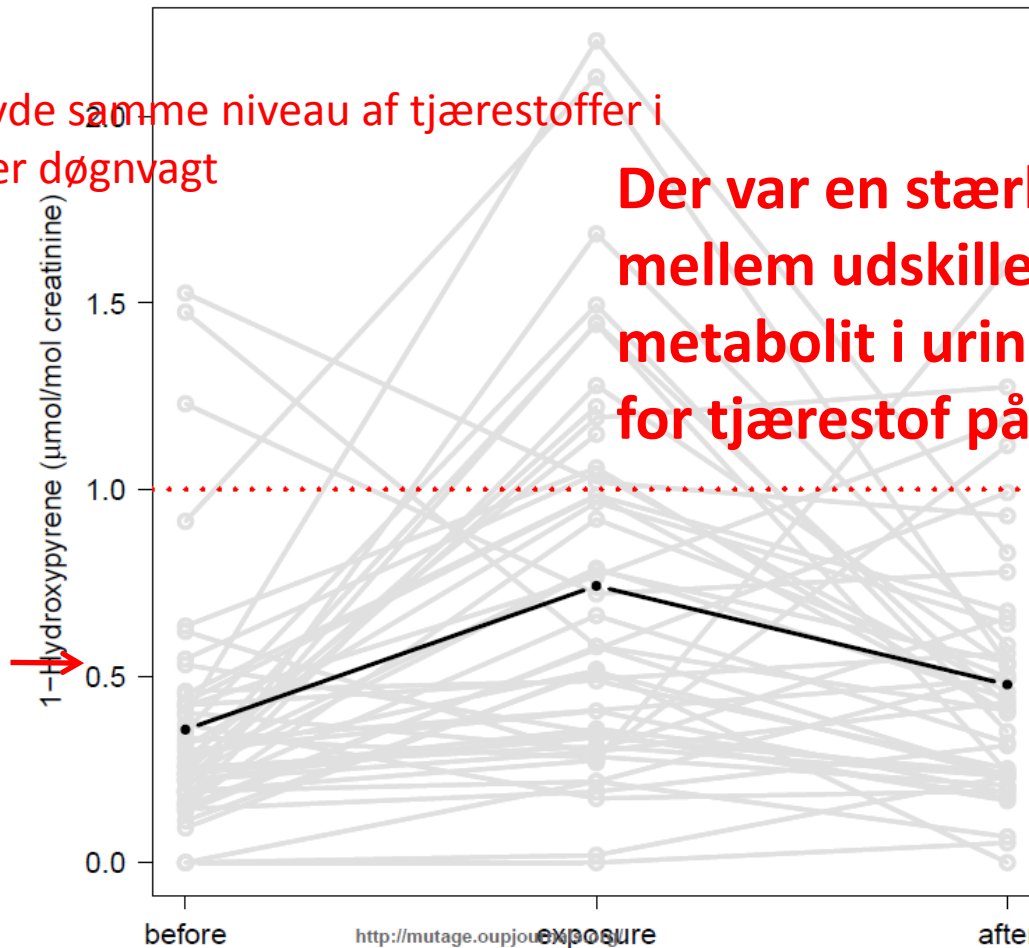
Deltagelse i røgdykkerkurset medførte øget udsættelse for tjærestoffer på huden og øget udskillelse af tjærestoffer i urinprøverne

Brandfolkene havde samme niveau af tjærestoffer i urinen før og efter døgnvagt

Der var en stærk sammenhæng mellem udskillelse af tjærestofmetabolit i urin og udsættelse for tjærestof på huden

Brandfolk før døgnvagt

Brandfolk efter døgnvagt

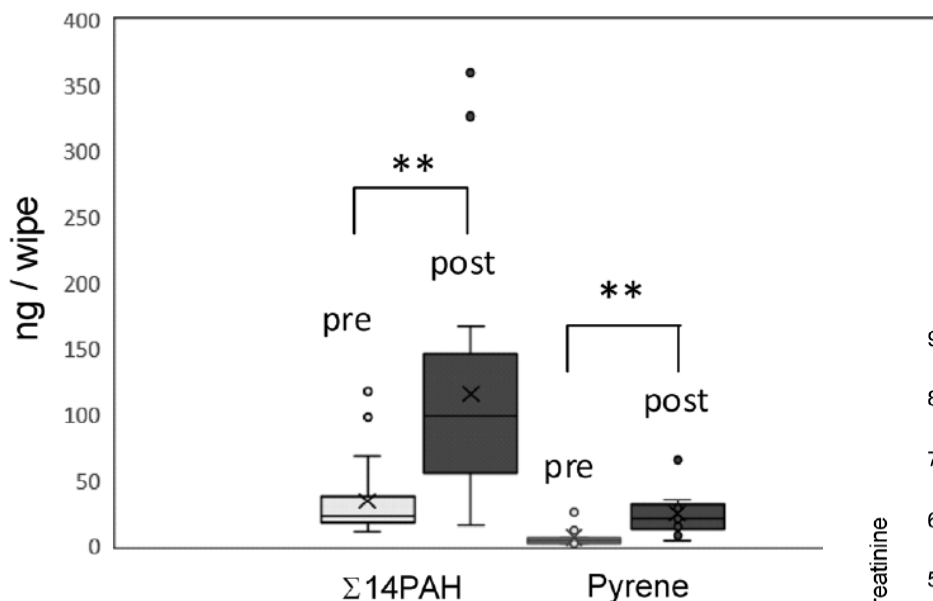

← 0,19: Danske buschauffører
← 0,11: Danske postbude

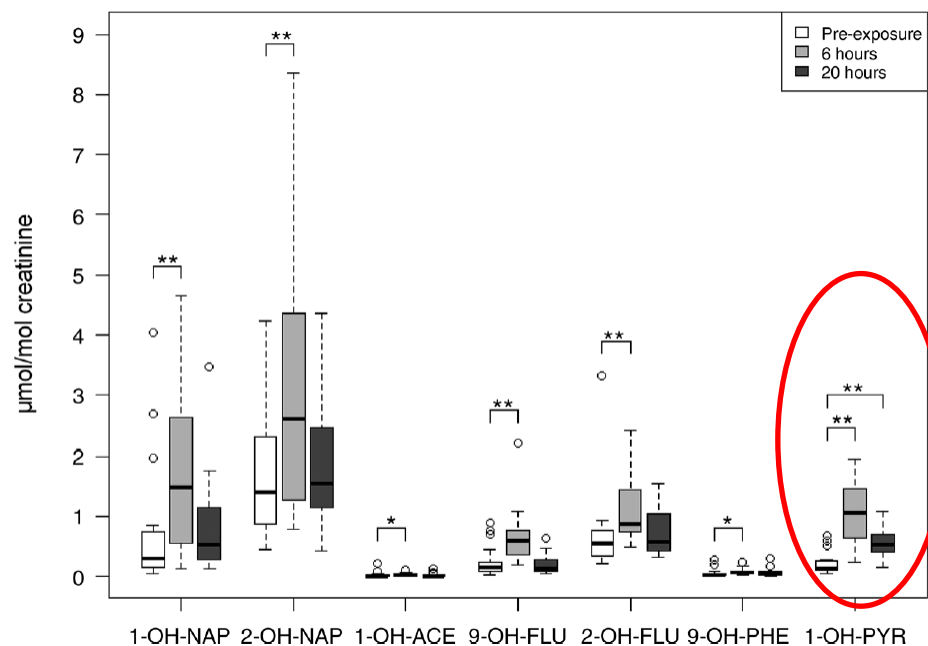
Andersen et al., 2018

Statistisk signifikant forhøjelse ved deltagelse i røgdykningskursus sammenlignet med 14 dage før og efter

Studie af aspiranter på brandøvelse ved den svenske beredskabsstyrelse

Der var sammenhæng mellem udskillelse af tjærestof-metabolit i urin og udsættelse for tjærestof på hud.

Hvad har vi fundet ud af?

- Udsættelse for partikler og tjærestoffer
- **Biomarkør for risiko for kræft**
- Biomarkør for risiko for hjertekarsygdom
- Lungefunktion
- Hvilken effekt har det, der afbrændes, på biomarkørerne

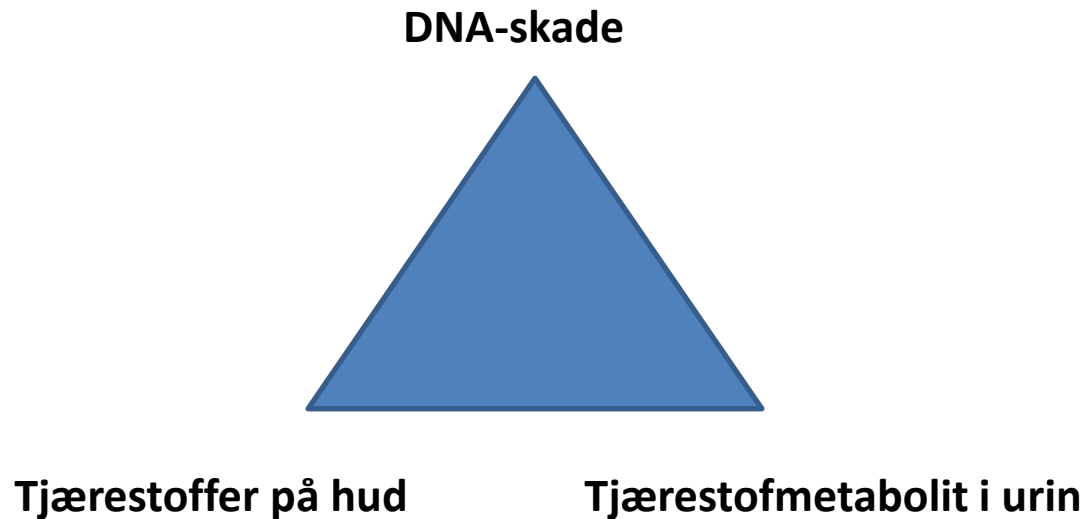
Deltagelse i røgdykkerkurset medførte øgede niveauer af skader på DNA

DNA-skade i blodceller

Dannelse af DNA-skader anses for at være det første trin i udviklingen af kræft

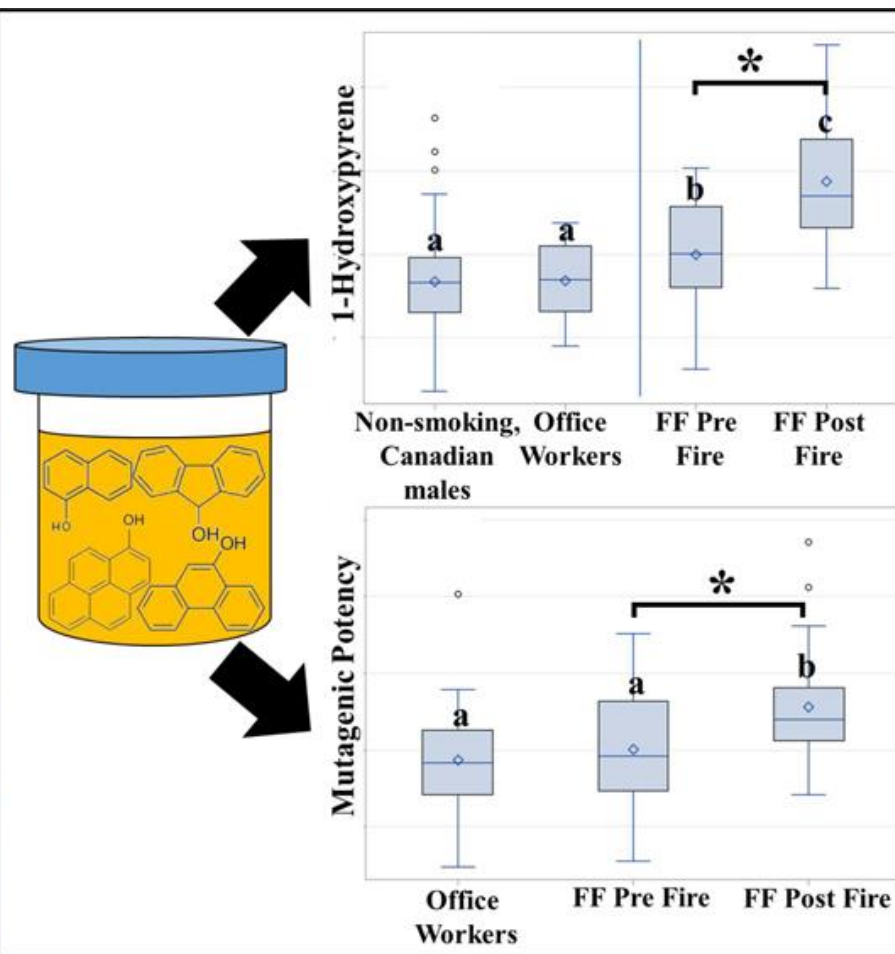
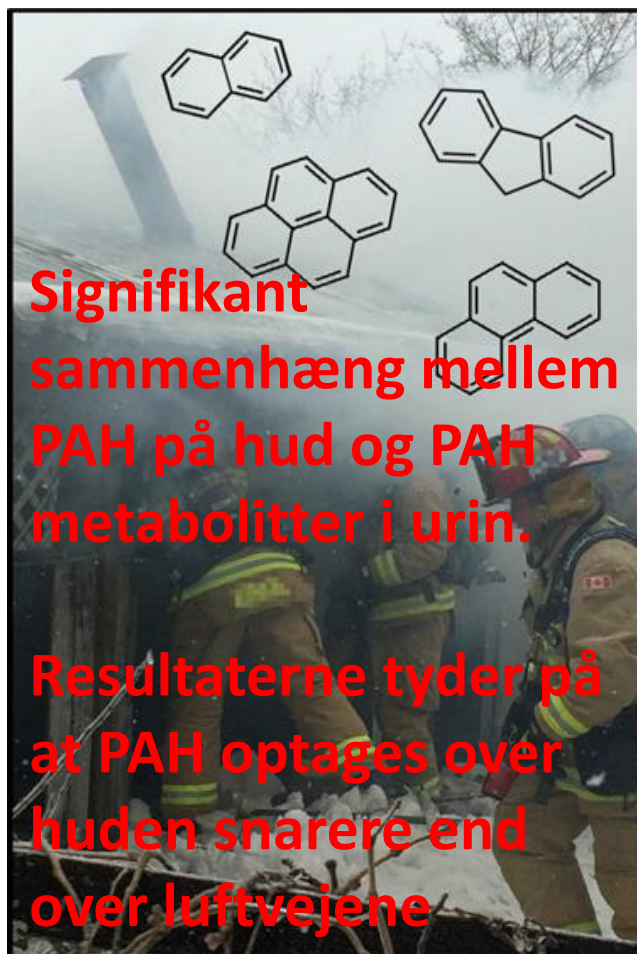
Statistisk signifikante associationer

Dette tyder på, at DNA-skaderne hovedsagligt er forårsaget af tjærestoffer, som er optaget gennem huden.

Vi fandt ikke øget niveau af DNA-skader hos brandmændene efter en døgnvagt sammenlignet med før døgnvagten

Studie af canadiske brandmænd: Øget niveau af PAH metabolitter i urin og øget niveau af mutagenicitet af urinen efter brandslukning

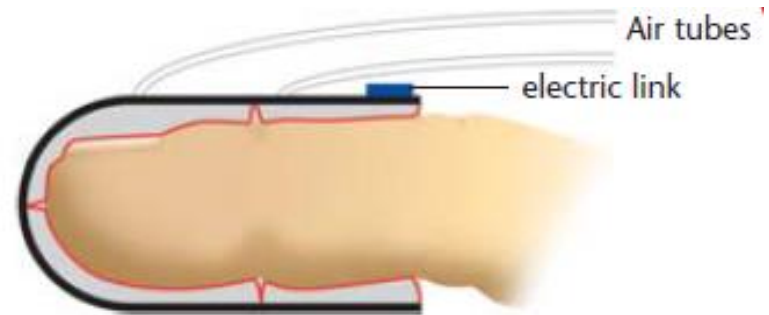
Hvad har vi fundet ud af?

- Udsættelse for partikler og tjærestoffer
- Biomarkør for risiko for kræft
- **Biomarkør for risiko for hjertekarsygdom**
- Lungefunktion
- Hvilken effekt har det, der afbrændes, på biomarkørerne

Måling af blodkarrenes funktion

- målt i fingerspidserne som mål for blodkarrene i resten af kroppen

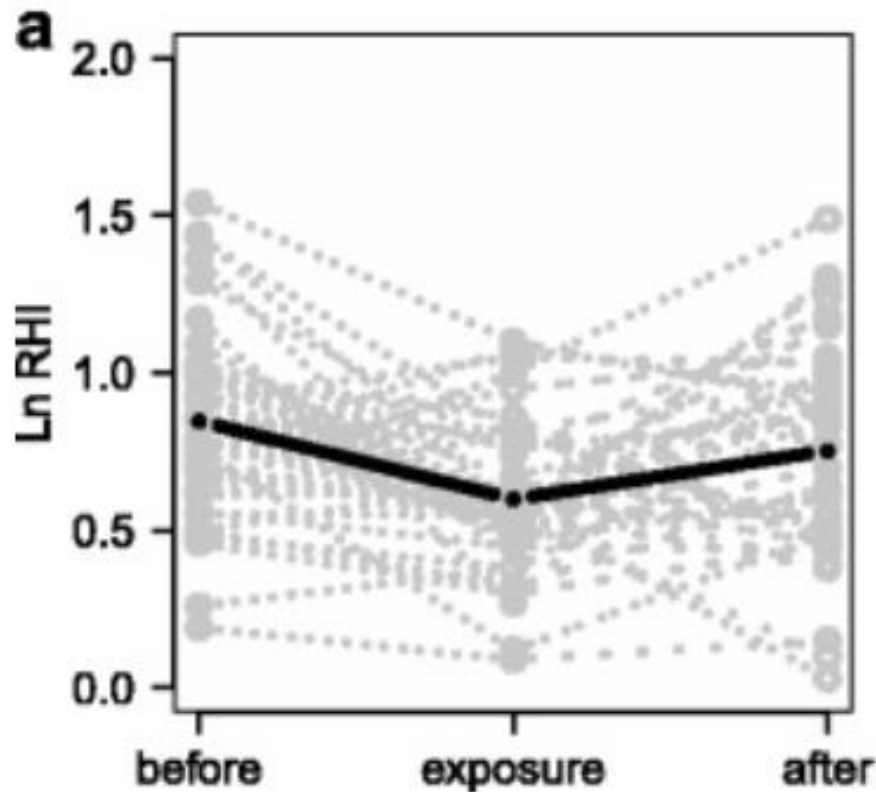
Tester hvor godt blodkarrene er i stand til at udvide sig efter 5 min stop for blodtilførslen til underarm

Blodgennemstrømning

Karfunktionen er nedsat røgdykningsøvelsen

Jo lavere respons,
jo dårligere er blodkarrets
funktion

Andersen et al, 2017

Opsummering på hjertekareffekter

- Der ikke var nogen sammenhæng mellem udsættelsen for tjærestoffer og påvirkningen af hjertekarfunktionen.
- Den øgede belastning af hjertekarfunktionen kan skyldes
  - fysisk aktivitet
  - øget kropstemperatur og
  - indånding af partikler, når åndedrætsværnet er taget af i zoner der anses for sikre

Vi målte ikke karfunktion på brandmændene ved Hovedstadens Beredskab

- Brandmændene havde øget niveau af markør for hjertekarsygdom (VCAM-1) efter døgnvagt

Hvad har vi fundet ud af?

- Udsættelse for partikler og tjærestoffer
- Biomarkør for risiko for kræft
- Biomarkør for risiko for hjertekarsygdom
- **Lungefunktion**
- Hvilken effekt har det, der afbrændes, på biomarkørerne

Lungefunktionen var upåvirket af røgdykningsøvelserne

Lungefunktionen var lettere nedsat efter døgnvagten hos de af de professionelle brandmænd, som havde deltaget i brandslukning

Hvad har vi fundet ud af ved målingerne ved røgdykkerøvelserne?

- Udsættelse for partikler og tjærestoffer
- Biomarkør for risiko for kræft
- Biomarkør for risiko for hjertekarsygdom
- Lungefunktion
- **Hvilken effekt har det, der afbrændes, på biomarkørerne**

Hvad betyder det, hvad det er, der afbrændes?

Større helbredsskadende effekter ved afbrænding af møbler, elektriske ledninger mm sammenlignet med træ alene?

Mere kompleks brand ved 2 ud af 4 målekampagner ved Beredskabsstyrelsen

- To målekampagner: Afbrænding af EU paller, som er standard
- To målekampagner: Supplering med elektriske ledninger og skummadrasser i mængder svarende de til almindeligt stuemiljø for at simulere en rigtig husbrand

**Ikke større effekter
ved kompleks brand**

Konklusion

- Brug af røgdykkerudstyr beskyttede effektivt mod indånding af partikler, men der var partikeludsættelse i ”sikre zoner”
- Deltagelse i røgdykkerkurset medførte
  - øget mængde af tjærestoffer på huden og øget udskillelse af tjærestoffer i urin
  - øget niveau af DNA-skader i blodceller
  - øget kropstemperatur, nedsat perifer karfunktion og ændret variation i hjerterytmen
- Brandmænd havde
  - samme mængde tjærestoffer på hud og i urin som deltagerne i røgdykkerkurset
  - forhøjet niveau af en biomarkør for hjertekarsygdom efter døgnvagt
- Vi fandt stærke statistiske sammenhænge mellem sod på hud, udskillelse af tjærestoffer i urin og DNA-skader i blodet. Dette tyder på, at DNA-skaderne hovedsagligt er forårsaget af tjærestoffer, som er optaget gennem huden.
- Det kan derfor ikke afvises, at arbejdet som brandmand under korrekt brug af værnemidler gennem et helt arbejdsliv kan medføre en øget risiko for at udvikle kræft.
- Den øgede belastning af hjertekarfunktionen kan skyldes fysisk aktivitet, øget kropstemperatur og indånding af partikler, når åndedrætsværnet er taget af i zoner der anses for sikre.
- Ikke større effekt af den komplekse brand sammenlignet med træ alene

Mere sikker brandbekæmpelse

- Forebyggelsespotentialer:
  - Partikeleksponering i sikre zoner
  - Sodpåvirkning på hud
  - Risikofaktorer for hjerte-karfunktion: varme, anstrengelse, partikler
- Effekter af forbedringer/interventioner bør dokumenteres

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN

Tak til

- Følgegruppen
- Beredskabsstyrelsen og Hovedstadens Beredskab for samarbejde i forbindelse med planlægning af målekampagnerne
- Forsøgsdeltagere
- Projektdeltagere fra KU, TI, Bispebjerg Hospital og NFA
- Arbejds miljøforskningsfonden for finansiering

Mere information

Anne Thoustrup Saber (ats@nrcwe.dk) og Ulla Vogel (ubv@nrcwe.dk)

Fakta-ark: <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/~media/Faktaark/Faktaark-66-BIOBRAND.pdf>

Nyhed: <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/nyheder/arkiv/2017/brug-af-roegdykkerudstyr-beskytter-effektivt-mod-indaanding-af-partikler-under-brandslukning>